

Sygn. akt VIII Cz 351/13

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO. Katarzyna Borowy (spr.)

Sędziowie: SO. Ilona Dąbek, SO. Jadwiga Siedlaczek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 12 lipca 2013 r.

sprawy z wniosku **wierzyciela M. O.**

przeciwko dłużnikowi **J. D.**

w przedmiocie skargi małżonki dłużnika B. D. na czynność zastępcy Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Grudziądzu Macieja Przybylskiego, podjętą w sprawie egzekucyjnej o sygn. Km 183/12

na skutek zażalenia wierzyciela M. O.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Grudziądzu

z dnia 24 kwietnia 2013 r.

sygn. akt I Co 377/13

p o s t a n a w i a : odrzucić zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Grudziądzu:

I. uwzględnił skargę małżonki dłużnika i zobowiązał zastępcę Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Grudziądzu Macieja Przybylskiego w sprawie o sygn. Km 183/12 do umorzenia egzekucji z nieruchomości wpisanych w Kw. Nr (...), Kw. Nr (...), Kw. Nr (...) i Kw. Nr (...),

II. zasądził od wierzyciela na rzecz dłużnika kwotę 100,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania skargowego.

Sąd I instancji wskazał przy tym, że małżonka dłużnika B. D. złożyła skargę na czynności zastępcy Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Grudziądzu Macieja Przybylskiego, polegające na dokonaniu opisu i oszacowania nieruchomości położonych w G. dla których Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgi wieczyste Kw. Nr (...), Kw. Nr (...), Kw. Nr (...) i Kw. Nr (...) i wniosła o uchylenie opisu i oszacowania powyżej wskazanych nieruchomości oraz umorzenie przedmiotowego postępowania egzekucyjnego z nieruchomości. W uzasadnieniu skargi skarżąca wskazała, że jako małżonka dłużnika sprzeciwiła się zajęciu powyższych nieruchomości, gdyż wierzyciel dysponował tytułami wykonawczymi wydanymi jedynie przeciwko J. D. (k. 159 akt Km 183/12, tom I). Nadto zgodnie postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku o sygn. akt V Acz 725/12 z dnia 25 października 2012 roku wierzyciel nie uzyskał klauzuli

wykonalności na wyrok Sądu Okręgowego w Toruniu dnia 28 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I C 1075/09 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 marca 2011 roku w sprawie o sygn. akt I ACa 29/11 przeciwko małżonkowi dłużnika B. D. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową.

Pismem z dnia 3 kwietnia 2013 roku zastępca Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Grudziądzu Maciej Przybylski poinformował Sąd, iż wierzyciel w trakcie postępowania egzekucyjnego w dniu 28 listopada 2012 roku złożył wniosek o dalsze prowadzenie egzekucji przeciwko dłużnikowi z tych składników majątku, które należałyby do jego majątku osobistego, gdyby wspólność majątkowa nie została rozszerzona na skutek zawarcia umowy majątkowej małżeńskiej, które nastąpiło już po powstaniu wierzytelności (k. 214-217, akt Km 183/12, tom II). Komornik wyznaczył termin opisu i oszacowania nieruchomości na dzień 29.03.2013 r. Czynność ta jednak została odwołana z uwagi na brak sporządzenia przez biegłego sądowego operatu szacunkowego Zarządzeniem z dnia 11 kwietnia 2013 r., doręczonym dnia 15.04.2013 r., skarżąca została wezwana do złożenia oświadczenia czy podtrzymuje skargę na wyznaczenie terminu opisu i oszacowania nieruchomości w dniu 29 marca 2013 roku albowiem zastępca Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Grudziądzu Maciej Przybylski uchylił ten termin - w terminie siedmiu dni od otrzymania niniejszego wezwania pod rygorem uznania, iż skarżąca podtrzymuje złożoną skargę. W określonym terminie skarżąca oświadczyła, że podtrzymuje złożoną skargę na czynności komornika.

Według Sądu I instancji większość zarzutów sformułowanych w skardze okazała się trafna, dlatego skarga okazała się zasadna w stopniu powodującym konieczność nakazania Komornikowi umorzenie egzekucji z nieruchomości wpisanych w Kw. Nr (...), Kw. Nr (...), Kw. Nr (...)Kw. Nr (...).

Z akt komorniczych o sygn. Km 183/12 wynika, że w istocie wierzyciel nie dysponował tytułem wykonawczym wystawionym przeciwko małżonkowi dłużnika skarżącej B. D.. Komornik już na samym początku postępowania ustalił, że postępowanie egzekucyjne oparte jest o tytuły egzekucyjne zaopatrzone w klauzulę wykonalności przeciwko dłużnikowi J. D.. Małżonka dłużnika B. D. w dniu 22 marca 2013 r. została powiadomiona o wszczęciu uproszczonej egzekucji z nieruchomości (k. 74, akta Km 183/12, tom I). W dniu 30 marca 2012 roku skarżącą złożyła sprzeciw stosowanie do dyspozycji art. 923¹ § 1 k.p.c.(k. 103, akt Km 183/12, tom I).

Wierzyciel wystąpił o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 28 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I C 1075/09 oraz wyrokowi Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 marca 2011 roku w sprawie o sygn. I ACa 29/11 przeciwko małżonkowi dłużnika B. D. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową, uzyskując 4 maja 2012 roku powyższą klauzulę wykonalności. Skarżącą złożyła zażalenie na postanowienie z dnia 4 maja 2012 roku sygn. akt I Co 52/12, w wyniku którego Sąd Apelacyjny w Gdańsku postanowieniem z dnia 25 października 2012 r. zmienił zaskarżone postanowienie w całości, w ten sposób, że oddalił wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko B. D. (k. 203-208, akt Km 183/12, tom II).

Zgodnie z art. 796 i 797 k.p.c. Komornik działa na wniosek wierzyciela i jest tym wnioskiem, co do zasady, związany, wyłączając sprawy alimentacyjne oraz egzekucję świadczeń sądowych, gdzie komornik podejmuje czynności również z urzędu. Zgodnie z art. 804 k.p.c. organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. W rozpoznawanej sprawie Komornik zgodnie z pismem wierzyciela z dnia 28 listopada 2012 roku podjął czynności stosowne do treści tytułu wykonawczego oraz wniosku wierzyciela (k. 214-217, akt Km 183/12, tom II).

W skardze dłużnik zakwestionował prowadzenie egzekucji z nieruchomości wpisanych w Kw. Nr (...), Kw. Nr (...), Kw. Nr (...) i Kw. Nr (...) przez obrazę art. 776 k.p.c. który stanowi, iż podstawą egzekucji jest tytuł wykonawczy zaopatrzone w klauzulę wykonalności.

W ocenie Sądu Rejonowego wierzyciel nie dysponował tytułem wykonawczym przeciwko małżonce dłużnika B. D.. Uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 20 września 1996 r., (III CZP 60/96, OSNC 1996, nr 11, poz. 140), jasno stanowi, że tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim nie uprawnia do prowadzenia egzekucji z nieruchomości objętej wspólnością majątkową bez uzyskania klauzuli wykonalności

przeciwko małżonkowi dłużnika. Wprawdzie w obecnym stanie prawnym dopuszczalne jest wszczęcie egzekucji z nieruchomości przynależnej do majątku wspólnego dłużnika i jego małżonka na podstawie tytułu wystawionego jedynie przeciwko dłużnikowi oraz dokonanie w ramach tego postępowania skutecznego zajęcia nieruchomości, jednak dalsze czynności (np. opis i oszacowanie nieruchomości) będą dopuszczalne dopiero po uzyskaniu przez wierzyciela tytułu przeciwko obojgu małżonkom (w istocie po uzyskaniu przeciwko małżonkowi dłużnika klauzuli wykonalności). Wierzyciel, także w razie niesprzeciwienia się przez małżonka dłużnika zajęciu nieruchomości, jest zobowiązany do przedłożenia nadanej przeciwko niemu klauzuli wykonalności, gdyż komornik do czasu złożenia tytułu wykonawczego przeciwko obojgu małżonkom nie może podjąć dalszych czynności egzekucyjnych (art. 923⁽¹⁾ § 1). W takiej sytuacji wierzyciel nie jest związany tygodniowym terminem do złożenia wniosku o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli także przeciwko małżonkowi dłużnika. Musi jednak liczyć się z tym, że w razie nieprzedłożenia tego tytułu w ciągu roku od daty dokonania ostatniej czynności potrzebnej do prowadzenia postępowania, umorzy się ono z mocy samego prawa (art. 823). Nadto w myśl przepisu art. 767⁽³⁾ k.p.c., jeżeli sąd rozpoznający skargę na czynności komornika stwierdzi istnienie podstaw do wydania komornikowi zarządzeń w trybie nadzoru judykacyjnego z art. 759 § 2 k.p.c., to nie odrzuca tej skargi nawet jeśli była spóźniona albo w terminie nie uzupełniono jej braków formalnych. W ocenie Sądu Rejonowego w niniejszej sprawie zachodzą podstawy do wydania Komornikowi zarządzeń z urzędu. Na podstawie przepisu art. 759 § 2 k.p.c. sąd może z urzędu wydawać komornikowi zarządzenia zmierzające do zapewnienia należytego wykonania egzekucji oraz usuwać spostrzeżone uchybienia. W tym stanie rzeczy Sąd I instancji w ramach nadzoru judykacyjnego na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. zobowiązał zastępcę Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Grudziądzu Macieja Przybylskiego do umorzenia postępowania egzekucyjnego w stosunku do skarżącej B. D..

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Na powyższe postanowienie zażalenie wniósł wierzyciel zaskarżając je w całości, zarzucając

- naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść postanowienia a mianowicie art. 776¹ § 2 kpc poprzez jego niezastosowanie sytuacji gdy spełnione zostały przesłanki opisane w tym przepisie zezwalające na dalsze prowadzenie egzekucji z tych składników majątku, które należałyby do majątku osobistego dłużnika, gdyby umowy rozszerzającej wspólność majątkową małżeńską nie zawarto,
- naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść postanowienia, a mianowicie art. 923¹ kpc poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, iż przepis ten uniemożliwia prowadzenie egzekucji z nieruchomości, które weszły w skład majątku wspólnego małżonków wskutek rozszerzenia jej na podstawie małżeńskiej umowy majątkowej po powstaniu roszczenia wierzyciela,
- naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść postanowienia, a mianowicie nie dokonaniu wszechstronnej analizy zgromadzonego materiału dowodowego i zupełnym pominięciu i nie rozważeniu podstawy prawnej i argumentacji wskazanych w piśmie wierzyciela z dnia 28.11.2012r.,
- naruszenie prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść postanowienia, a mianowicie art. 50 krio poprzez jego niezastosowanie, w sytuacji gdy w niniejszej sprawie zaistniały wszystkie przesłanki do jego zastosowania.

Mając powyższe na uwadze wierzyciel wniósł:

- zmianę wyżej wskazanego postanowienia w całości poprzez oddalenie skargi małżonki dłużnika,
- zasądzenie od dłużnika na rzecz wierzyciela kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa według norm przepisanych za obie instancje.

W odpowiedzi na zażalenie małżonka dłużnika wniosła o jego oddalenie podnosząc, że w sprawie dopuszczalne jest złożenie jednego zażalenia, stąd wierzyciel winien określić, które spośród dwóch wniesionych pism jest zażaleniem, a które jego uzupełnieniem.

Ponadto małżonka dłużnika podzieliła argumentację Sądu I instancji zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia.

SĄD OKRĘGOWY *zważył, co następuje:*

Zażalenie wierzyciela jest niedopuszczalne.

W pierwszej kolejności podnieść jednakże należy, że od postanowienia Sądu Rejonowego przysługuje jeden środek odwoławczy, którym jest zażalenie niezależnie do tego w ilu pismach procesowych zostało wniesione oraz, czy pisma te składa sama strona, czy jej pełnomocnik. Ustanowienie pełnomocnika nie pozbawia strony możliwości osobistego wnoszenia pism procesowych, w tym także zażalenia, nie istnieje bowiem przymus wniesienia jego przez zawodowego pełnomocnika (analogicznie SN w postanowieniu z dnia 2.10.2007 r. II CZ 74/07 LEX nr 62444). Później wniesione pismo, z zachowaniem terminu do złożenia zażalenia, stanowi jego uzupełnienie. W tej sytuacji bezprzedmiotowe jest zobowiązanie pełnomocnika wierzyciela do składania oświadczenia, które z pism jest zażaleniem, a które jego uzupełnieniem o co wносиła małżonka dłużnika. Obydwa stanowią bowiem całość jako wniesione w terminie.

Z akt Km 183/12 wynika, że w dniu 7.12.2012 r. wierzyciel złożył wniosek o dokonanie opisu i oszacowania. Pismem z dnia 1.02.2013 r. Komornik zawiadomił małżonkę dłużnika o terminie opisu i oszacowania. Małżonka dłużnika pokwitowała odbiór zawiadomienia w dniu 5.02.2013 r. Termin opisu i oszacowania wyznaczony na dzień 29.03.2013 r. został odwołany przez Komornika na skutek problemów z wykonaniem przez biegłego operatu szacunkowego nieruchomości oraz złożeniem skargi przez małżonkę dłużnika na prowadzenie egzekucji z nieruchomości. Małżonka dłużnika nie składała do Komornika wniosku o umorzenie egzekucji z nieruchomości.

W dniu 13.02.2013 r. wpłynęła do Sądu Rejonowego w Grudziądzu skarga małżonki dłużnika na czynność komornika w postaci zawiadomienia o opisie i oszacowaniu. Małżonka dłużnika zarzuciła naruszenie art. 776 kpc poprzez prowadzenie egzekucji bez tytułu wykonawczego oraz naruszenie art. 923¹ § 2 kpc poprzez nieumorzenie egzekucji w sytuacji, kiedy wierzyciel nie uzyskał klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika.

Skarżąca wniosła o:

1. uchylenie zaskarżonej czynności i umorzenie egzekucji z nieruchomości,
2. zawieszenie postępowania egzekucyjnego do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia skargi.

Wnioski, które są zawarte w skardze mogą odnosić się wyłącznie do rozstrzygnięcia o żądaniu skargi tj. strona może wnosić o zmianę zaskarżonej czynności lub też jej uchylenie. Strona we wnioskach skargi nie może domagać się wydania rozstrzygnięcia, którego przedmiotem nie jest zaskarżona czynność. Strona w skardze nie może domagać się umorzenia postępowania egzekucyjnego, jeżeli przedmiotem zaskarżenia m.in. było postanowienie wydane w przedmiocie umorzenia postępowania egzekucyjnego. Przykładowo, jeżeli strona zaskarża zajęcie rzeczy ruchomej, wniosek skargi może dotyczyć wyłącznie uchylenia zajęcia. Jeśli skarga dodatkowo zawiera wniosek o umorzenie postępowania sąd nie jest władny rozpoznać tego wniosku, ponieważ decyzja o umorzeniu postępowania (ewentualnie zaniechanie wydania tej decyzji) nie była przedmiotem zaskarżenia. Jeżeli w treści skargi strona domaga się umorzenia postępowania, sąd powinien przekazać ten wniosek do rozpoznania komornikowi. W postępowaniu egzekucyjnym organem, który w pierwszej instancji wydaje decyzję o umorzeniu postępowania jest organ egzekucyjny (zazwyczaj będzie to komornik). Rozpoznanie przez sąd wniosku o umorzenie postępowania może nastąpić dopiero po wniesieniu skargi na czynności komornika podjętą w wyniku wniosku o umorzenie postępowania (tak też Zbigniew Woźniak

w: Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej pod redakcją Jacka Gołaczyńskiego. Oficyna a Wolter Kluwer business Warszawa 2008 str. 33).

Skarga na czynności komornika jest środkiem zaskarżenia, a co za tym idzie – sąd może rozpoznać skargę jedynie w jej granicach tj. w zakresie zaskarżonej czynności oraz podniesionych w skardze zarzutów. Jeżeli Sąd dojdzie do przekonania, że co prawda zaskarżona czynność została dokonana zgodnie z prawem, niemniej komornik wadliwie podjął inne niezaskarżone przez stronę czynności, sąd powinien oddalić skargę z uwagi na zgodność z prawem zaskarżonej czynności. Usunięcie wadliwości innych niezaskarżonych czynności może nastąpić wyłącznie w trybie art. 759 § 2 kpc.

Małżonka dłużnika zaskarżyła czynność komornika w postaci zawiadomienia o przystąpieniu do opisu i oszacowania a nie jak wynika z treści postanowienia dokonania opisu i oszacowania. Komornik uchylił powyższą czynność jeszcze przed rozpoznaniem skargi.

W dalszym ciągu podnieść należy, że zarówno z formuły sentencji jak i uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego nie wynika, aby przedmiotem rozpoznania Sądu I instancji było zawiadomienie o opisie i oszacowaniu.

Czynność ta została uchylona przez Komornika stąd też gdyby Sąd rozstrzygał o skardze w tej części powinien postępowanie umorzyć na podstawie art. 355 § 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc. Stąd należy przyjąć, że postanowienie Sądu Rejonowego choć zawierało stwierdzenie o uwzględnieniu skargi w istocie rzeczy stanowi przekazanie Komornikowi wniosku małżonki dłużniczki o umorzenie egzekucji z nieruchomości wraz z zaleceniem w jaki sposób ma zostać rozpoznany. W sprawie Km 183/12 wobec prawomocnego oddalenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika nie zachodziły przesłanki do umorzenia egzekucji z nieruchomości z urzędu.

Skoro rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w Grudziądzu, to w istocie rzeczy przekazanie wniosku o umorzenie wraz z wydaniem zarządzeń w trybie art. 759 § 2 kpc powstaje pytanie czy na tego rodzaju rozstrzygnięcie służy zażalenie. Zgodnie z art. 767⁴ § 1 kpc w postępowaniu egzekucyjnym zażalenie na postanowienie sądu przysługuje w wypadkach wskazanych w ustawie. Zażalenie na postanowienie sądu w postępowaniu egzekucyjnym służy przede wszystkim w wypadkach wskazanych w przepisach szczególnych trzeciej części Kodeksu postępowania cywilnego. Na podstawie art. 394 § 1 stosowanego odpowiednio poprzez art. 13 § 2, zażalenie przysługuje także na postanowienie sądu kończące postępowanie w sprawie (por. uchwała SN z dnia 28 listopada 1969 r. III CZP 83/69, OSNC 1970 nr 6 poz. 105) oraz w wypadkach wymienionych w powołanym przepisie, o ile pozostają one aktualne w postępowaniu egzekucyjnym.

Dopuszczalność zaskarżenia czynności sądu podjętych w ramach nadzoru judykacyjnego determinowana jest rodzajem rozstrzygnięcia. Jeżeli orzeczenie sądu wydane na podstawie art. 759 § 2 prowadzi do zakończenia postępowania egzekucyjnego lub dotyczy rozstrzygnięcia sądu podlegającego zaskarżeniu w postępowaniu egzekucyjnym, np. zawieszenie i umorzenie postępowania egzekucyjnego, to wówczas przysługuje na nie zażalenie. W ocenie K. Flagi – Gieruszyńskiej pogląd ten jest zbyt daleko idący, akceptuje go natomiast D. Zawistowski oraz Z. Szczurek. O tym, czy na postanowienie sądu wydane na podstawie art. 759 § 2 kpc przysługuje zażalenie, decyduje treść tego postanowienia.

Jeżeli w postanowieniu tym sąd polecił komornikowi dokonanie określonej czynności egzekucyjnej, to takie postanowienie nie podlega zaskarżeniu. Dopiero wykonanie takiego polecenia przez komornika może być podstawą do jego zaskarżenia w formie skargi na czynności komornika (tak też Paweł Biezuński. Czynności sądu w ramach nadzoru judykacyjnego nad komornikiem – Lex dla sędziów On – line, Jacek Gołaczyński. Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej. Wydawnictwo a Wolters Kluwer business 2008).

Mając na uwadze powyższe zażalenie jako niedopuszczalne należało odrzucić na podstawie art. 373 kpc w zw. z art. 397 § 2 i 13 § 2 kpc.